

מועד חשוון תש"פ

בס"ד

בחינה בהלכות ריבית

ח' חשוון תש"פ

הנחיות לנבחן:

1. יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
2. אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – המבחן לא ייבדק! ותוגש תלונה לוועדת משמעת.
3. לתשומת לבכם: דפי הטיוטה לא ייבדקו!
4. חלק א' - עיון - 7 שאלות.
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 6 מתוך 7 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 6 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 6 התשובות שמבקש לבדוק.
5. חלק ב' - בקיאות - 3 שאלות.
יש לציין את דעת השו"ע, הרמ"א, ונו"כ.
חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.
6. חלק ג' - יישום - 3 שאלות.
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.
7. יש לענות בנפרד על כל חלק מחלקי השאלה.

בהצלחה!!!

חלק א' – עיון

יש לענות על 6 שאלות מתוך 7 שאלות
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.

1. א. האם מותר לראובן לתת מעות לשמעון, על מנת שישכנע את לוי להלוות לו (לראובן)? והאם מותר לשמעון לתת את המעות שקיבל ללוי? פרט.
- ב. האם מותר ללוות מעות בריבית על ידי שליח? פרט. (יש להתייחס: כשהשליח הוא ישראל, גוי, כשהשליח נשלח רק לפרוע את הריבית או שההלוואה נעשתה על ידי השליח, בריבית דאורייתא, ריבית דרבנן).
2. הלווה על שדהו והתנו שאם לא יפרע מכאן ועד שלש שנים השדה תהיה של המלווה. האם יכול המלווה לאכול את הפירות בתוך השלש שנים? ומה הדין בדיעבד? ומה הדין של הפירות שאכל לאחר שלש השנים? פרט ונמק.
3. א. הלווה לחבירו מטבע, ולאחר מכן הוסיפו או פחתו על משקל המטבע או הנפיקו מטבע חדשה. האם יפרע מהמטבע החדשה? ומה הדין בדיעבד? פרט.
- ב. במקרה הנ"ל, מה הדין אם המלך גזר שיפרעו מהמטבע החדשה?

עמוד 1 מתוך 3

4. א. באלו תנאים ניתן להלוות מעות בכדי שיתעסק בהם הלווה ויתן מהריווח למלוה?
ב. במקרה הנ"ל, האם מותר לתת שכר מסוים ללווה על מנת שכל האחריות תהיה עליו?
5. א. ישראל שלווה מגוי בריבית (ללא משכון) באלו אופנים ניתן להעביר הלוואה זו לישראל אחר?
ב. גוי שלווה מישראל בריבית (ללא משכון) באלו אופנים ניתן להעביר הלוואה זו לישראל אחר?
6. ישראל הלווה מעות לגוי בריבית, ורוצה למכור את ההלוואה לישראל אחר, שהוא יקבל את הריבית מכאן ואילך. כתוב מספר אופנים שניתן לעשות כן.
7. א. האם מותר להלוות 10,000 ₪ ולפרוע 12,000 ₪ כשהמלווה מקבל אחריות על משלוח של הלווה, של מכולה שתגיע בספינה?
- ב. במקרה הנ"ל כשאחריות המלווה היא לקנות סחורה בזול ללווה, כולל אחריות לכל פגע בדרך?

חלק ב' – בקיאות

יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות
יש לציין את דעת השו"ע, הרמ"א, ונו"כ.

8. האם מותר להלוות או ללוות בריבית במקרים האלו: ת"ח, גוי, מומר, כותי, קראים, ממי שהוא ספק בן הגוי או בן המומרת?
9. א. הלווה לאדם חשוב האם יכול לתת לו מתנה?
ב. האם מותר לראובן לשכנע את שמעון שיתן כסף ללוי בכדי שיסכים להלוות לו (לראובן)?
ג. האם יתומים רשאים להלוות ליתומים אחרים בא"ר ומה הדין אם ירשו מאביהם הלוואה שהלוואה בא"ר?
10. א. מי עובר על אסור ריבית או איסור אחר: מלווה, לווה, עדים, סופר השטר? (בר"ק, א"ר, מלווה בשטר, מלווה בעל פה) ומה הדין אם ההלוואה היא לצורך פיקוח נפש?
ב. האם מותר לקבל מהלווה יותר ממה שלווה כשלא אומר שנותן את התוספת כריבית?

עמוד 2 מתוך 3

חלק ג' – יישום

יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.

11. במסגרת שיעור בהלכות ריבית נשאל מגיד השיעור, האם אפשר להלוות דולרים על מנת שיחזירו דולרים? או להקים גמ"ח תרופות? (לוקחים תרופה ומתחייבים להחזיר כמותה).

12. בשעה טובה ומוצלחת באו בקשרי השידוכין בנו של ראובן לוי עם בתו של שמעון כהן. הורי הזוג התחייבו כל אחד 100,000 ₪ לזוג תוך 90 יום מהאירוסין ובמידה ולא יעמדו בזמן ישלמו קנס של 25,000 ₪. האם קנס זה נחשב כריבית? כעבור זמן מה הצדדים מצאו דירה מתאימה לזוג, ראובן אמר לזוג שהוא ישלם את חובו (100,000) על ידי זה שהוא יפרע את המשכנתא בסך 100,000 ₪ שהם לוקחים מהבנק. האם יש בזה חשש ריבית?

13. שכר אולם, ושירותי קיטרינג האם יכול לקבל הנחה כנגד תשלום מראש?

* * *

עמוד 3 מתוך 3